

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 3. Vtru[m] sponsalia contracta per Procuratores sint valida? item, an clandestina sponsalia, quæ nullo teste fiunt, sint valida.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Prudentia non supplet hic aetatem,

Petes: Quid si prudentia aetatem compenset & suppleat, eruntne valida sponsalia ante septennium completum?

Respondeo: Multi putant esse valida. Ita D. Thomas loco citato. Silvester verbo *Sponsalia*, q. 2. Navar. c. 22. n. 29. Couar. 1. parte c. 2. n. 1. Haec sententia est probabilis. Verius tamen omnino videtur, non valere sponsalia, si vel altera pars, vel utraque septennium non impleverit. Ita Panormitanus in *Capit. Iuuenis*, de Sponsalibus. Angelus verbo *Sponsalia*, n. 5. & alij quidam. Ratio est; quia Iura expressè requirunt septennium completum, & in aliquot casibus decernunt non fuisse sponsalia, eò quòd ante illud tempus contractus esset initus; vt patet ex *Cap. Litteras*, & *Cap. Accessit*. Nunquam autem excipiunt Iura illum casum, in quo prudentia aetatem suppleat, quod faciunt in matrimonio. Si dicas, illa Capitula intelligenda esse, in foro externo censi non esse sponsalia ante illud tempus, eò quòd praesumatur defuisse prudentia sufficiens, si septennium non sit completum. Respondeo: Hoc non rectè dici: si enim septennium fuisset expletum, nulla fuisset ambiguitas de sponsalium valore, aut de sufficienti prudentia, nisi moraliter evidens fuisset prudentiam defuisse: atqui prudentia & vsus rationis hò aduenit ita repente: ergo paulè ante completum septennium non potest Ius praesumere defuisse prudentiam.

Eadem sententia confirmatur: nam pari modo Iure antiquo ad professionem annus pubertatis completus, id est, decimus quartus completus in viro, & duodecimus in femina requirebatur; & modò post Conc. Trid. requiritur in vtrisque decimus sextus completus: neque possumus hoc ita interpretari, vt aliquando prudentia aetatem compenset: ergo nec hic in sponsalibus.

Dices Primò: Ius in matrimonio requirit annos pubertatis completos, & tamen excipit casum in quo malitia supplet aetatem: ergo idem censendum erit de sponsalibus, cum in eadè materia versentur.

Respondeo Negando Consequentiam: Tum quia Ius in matrimonio facit expressam exceptionem, in sponsalibus non facit: tum quia est disparatio. Nam ad contrahendum matrimonium duo requiruntur, scilicet iudicij sufficiens, & aptitudo proquinqua ad vsum matrimonij; quod secundum, est Iure naturæ non sit necessarium, cum sufficiat potentia remota; tamen merito Ius posituum id requirit: & quia rarè ante annos pubertatis in viro & in femina hoc secundum reperitur, constituit Ius vt ante hoc tempus matrimonium non sit validum: excipit tamen vnum casum, in quo malitia supplet aetatem, nempe quando certum est ante id tempus esse aptos ad procreationem: quod interdum aliquo euentu potest constare: esset enim graue incommodum, si nunquam in tali casu matrimonium esset validum. Ad sponsalia autem contrahenda solum requiritur iudicij rationis; quod quia ferè circa septennium elucere incipit, constituit Ius septennium còpletum vtrique parti. Neque fuit hic facienda haec exceptio, Nisi prudentia aetate suppleat: tum quia neque in matrimonio haec facta fuit, sed alia, nempe de aptitudine ad actum coniugalem: tum quia, si talis exceptio fieret in sponsalibus, frustra còstitueretur septennium còpletum; nam quotiescumque liceret contrahere còpleto septennio, liceret etiam ante completum;

qui enim còpleto septennio habet rationis vsum, moraliter etiam cum habet ante completum, idque facile constare potest. Vnde quando Iure posituum còstituitur certum tempus ob iudicij maturitatè, nunquam potest illud tempus praeniri, quamuis summa sit maturitas; vt patet in votis tum personalibus, tum realibus, in professione, & in contractibus minoris: nam vota illa & còtractus possunt irritari, & professio absolutè est irrita.

Dices Secundò: *Cap. Iuuenis*, de Sponsalibus, insinuat ex sponsalibus cum puella quadà contractis, qua nondum septennium expleuerat, ortum fuisse impedimentum publicae honestatis: ergo fuerunt vera sponsalia.

Respondeo: Non idèò censetur ibi ortum impedimentum, quòd nuda sponsalia essent còtracta, sed quòd iuuenis tentasset eà cognoscere maritali affectu, vt indicat Pontifex: vnde nò censuit Pontifex honestum, vt postea cum consobrina puellæ contraheret, praesertim cum inter plebem puella diceretur ipsius coniux.

Dico Secundò: Requirit etiam liberum consensum contrahentium. Ratio est, quia nemo potest alium ad matrimonium obligare, sed quisque solum seipsum: ergo multò minus potest alius alium obligare, vt cum certa persona contrahat. Matrimonia etiam debent esse libera, cum ad statum totius vitae pertineant, sicut & religio. Hinc sequitur, quando parentes loco suarum prolium contrahunt, sponsalia non esse valida, nisi ipsæ proles postea in aetate legitima liberè consentiant.

Dico Tertio: Hunc còsensum debere esse signis externis expressum. Probatur: quia omnis còtractus debet fieri signis externis, vt consensus mutui vicissim innotescat. Si tamen diuina virtute alter alterius animum intueretur, possent fieri sponsalia sine vllò signo externo.

Dico Quarto: Praeter haec nihil requiritur ad sponsalia, nisi vt personæ sint legitimæ, seu habiles ad matrimonium suo tempore contrahendum.

DVBIVM III.

Virum sponsalia contracta per Procuratores sine valida? Item, An clandestina sponsalia, qua nullo teste fiunt, sint valida?

Respondeo & Dico Primò: Spòsalia per Procuratores contracta, sunt valida. Ratio est: quia ad rationem contractuum iure naturæ non requiritur, nisi consensus partium vltro citroque expressus: quæ expressio, sicut verbis coram, ita litteris & internuntijs inter absentes fieri potest.

Dico Secundò: Si misso Procuratore dominus reuocet consensum, idque Procuratori non innotescat ante contractum initum, non erunt quidem sponsalia, tenebitur tamen dominus seruare id quod ipsius nomine per Procuratorem actum est. Probatur: quia Ius gentium est, pacta per Procuratores inita constringere.

Dico Tertio: Si Procurator intellexit mutatà esse domini sui voluntatem, dominus pactis non tenetur. Ratio est, quia omnis potestas illi ablata fuit, nec potuit ipsius nomine agere.

Dico Quarto: Clandestina sponsalia, qua nullo teste fiunt, sunt valida, semperque valida fuerunt. Nam Concil. Trident. quod solum obfata posse videtur, tantummodò clandestina matrimonia irritas;

Cap. Iuuenis

45 Requiritur etiam liber consensus contrahentium.

Iq; signis externis expressis.

Denique personarū habitas.

45 Sponsalia per procuratores sunt valida.

Si procurator ignoret mutatū domini cōsensum.

Sponsalia clandestina sunt valida.

ggg ij

nia irritat; sponfalibus in vigore Iuris antiqui relictis.

DVBIVM IV.

Quomodo contractus sponfalium obliget? Et, An Ecclesia possit cogere eum, qui sponfalia contraxit, ut promissum impleat?

47
Sponfalia obligat sub mortali.

Respondeo & Dico Primò: Cōtractus sponfalium obligat sub peccato mortifero ad sui impletionem: non tamen ad solutionem pœnæ, si qua contractui fuit apposita. Est certa.

Prior pars patet; Quia omnis contractus iustus vltro citroque initus, id est, vtrique parti onerosus, in re graui obligat sub peccato mortifero: est enim veluti lex quædam iustitiæ, quàm sibi vterque imponit sub onere alterius.

Non obligant ad pœnam.

Altera pars patet; Quia Iure vetitum est, ne sponfalium contractui pœna apponatur: imò Ius irritat pœnæ soluendæ obligationem, idque ob matrimonij libertatem; vt patet Capit. *Gemma*, de Sponfalibus.

Obligant vt per datur arrha.

Permittit tamen Ius tradi arrhas, cum pacto vt perdantur ab eo, qui sine iusta causa resiliert; vt patet L. vltima. Codice de Sponfalibus. Ratio diuersitatis est; tum quia nō tam facile datur arrha, quàm promittitur pœna: tum quia arrha iam tradita est; vnde si resiliat, nihil amittit, nisi quod iam tradideras, quod non multū videtur adimere libertatis matrimonio. Aduerte tamen, si arrha non sit tradita, sed promissa solū, si resiliat, non debes soluere; vt docet Couarr. 2. parte de Sponfalibus cap. 3. §. 7. nu. 8. & sequentibus.

Si arrha nō sit tradita.

Dico Secundò: Ecclesia absolute potest cogere eū, qui sponfalia contraxit, vt promissum impleat; eū ille ex iustitia ad hoc obligetur. Quod intellige, nisi ille perfectiora meditetur. Plerumque tamen id non expedit; vt patet Cap. *Requisiuit*, de Sponfalibus, vbi Lucius III. dicit, eum qui iurauit cōtrahere cum aliqua, debere potius moneri, quàm compelli; quia matrimonia coacta non solent habere bonos exitus; vt ibidem ait. Confessor tamen debet huiusmodi denegare absolutionem, eò quod sit in malo statu. Quod si nō sit notabile periculum futuro matrimonio, expediet adhibere coactionem aliquam, etiam vsque ad excommunicationem. Vide Couar. 1. p. c. 4. n. 4. & 5.

48
Ecclesia potest cogere vt sponfalia impleatur.

DVBIVM V.

Quibus modis sponfalia dissoluantur?

49
2 Dissoluitur vtriusque partis consensu.

Respondeo: Multis modis sponfalia posse dissolui. Primò: Vtriusque partis consensu, quāuis vtriusque sint iurata. Patet Cap. 2. de Sponfalibus. Ratio est: nam *vsq̄ ad causis res dissoluitur, quibus contrahitur*: intellige, si per se solubilis sit. Patet hoc in alijs contractibus. Nec Obstat iuramentū, quia est conditionatum, nempe in fauorem partis, cui fauori pars potest cedere. Vna tamē est hic exceptio, quādo vterque vel alter impubes cōtraxit: tunc enim ante pubertatem non possunt ea dissolui, etū vtriusque consensus adfit. Patet Cap. *De illis*, priore, de *Dispensatione impuberum*, idque Iura statuerunt ad occurrendum puerorum leuitati & inconstantia.

50

Secundò: soluuntur sponfalia, Religionis ingressu. Patet, quia matrimonium ratum sic dissoluitur, vt

habemus Cap. *Ex publico*, de Conuersione coniugatorum: ergo multo magis sponfalia.

Dices: Cap. *Commisum*, de Sponfalibus, habetur, eum qui sponfalia iurauit, & postea ad Religionē vult trāsire, tutius facturum si primū contrahat matrimonium, & tunc Religionem ingrediatur; sic enim vtrique obligationi satisfactorum.

Respondeo: Talem tutius facturum opinione vulgi, cui alioquin videbitur violare iuramentum; non rei veritate: nam verē nō tenetur contrahere. Ratio est; quia status perfectionis in sponfalibus semper censetur tacite exceptus. Nec refert, quod iuramento confirmata sint; quia iuramentum intelligitur iuxta naturam promissionis, super quam cadit. Si igitur promissio sponfalium habet hanc tacitam exceptionem, iuramentum cōfirmat eam dumtaxat cum hac exceptione. Adde, quod iniuriam quandam puellæ faceret, qui eam duceret animo mox deserendi.

Petes Primò: An ad dissolutionem sponfalium in hoc casu sit expectanda professio, sicut in matrimonio rato?

Non est expectanda professio.

Respondeo: Non esse expectandam: nam hoc ipso, quo sponfus ingreditur Religionem, renuntiat sponfalibus; similiter hoc ipso, quo Ordinem sacrum recipit: grauissimū enim esset, si puella teneretur postea nubere illi, qui cappā gestauit; hoc enim illi esset in sæculo ignominiosum.

Petes Secundò: An votum castitatis perpetuæ in sæculo seruandæ dirimat sponfalia?

An votum castitatis dirimat sponfalia?

Respondeo: Certum est votū castitatis perpetuæ ante sponfalia emissum dirimere sponfalia sequentia. Patet Cap. *Rufus*, ex Cælestino III. titulo *Qui Clerici vel uocantes*. Ratio est, quia prior promissio est seruanda, imò sponfalia illa sequentia post votū sunt irrita, quia sine peccato seruari nequeunt.

De voto autē post sponfalia emissio, duplex est sententia. Prior est, nō licere tale votum emittere; & si emittatur, sponfalia per hoc non dirimi. Ita Nauar. c. 22. n. 25. & Palud. dist. 27. q. 1. a. 3. Altera est, absolute licitum esse emittere huiusmodi votū castitatis, & sponfalia antecedentia per illud dirimi; siue emittatur susceptione Ordinis sacri, siue in nudo cælibatu. Ita Dom. Soto dist. 27. q. 2. art. 5. Richardus eadem dist. art. 10. qu. 4. in fine; quæ sententia est verior. Ratio est; quia status perfectioris vite semper censetur exceptus.

Tertiò: Dissoluitur sponfalia propter affinitatē superuenientem inter sponsum & sponfam: Cap. *Ex litteris*, & Cap. *Veniens*, titulo *De eo qui cognouit consanguineam vxoris*: vt si sponfus cognosceret fororem sponse: neque enim posset cum sponfa contrahere, quia esset illi affinis in primo gradu: neque cum eius sorore, propter impedimentum publicæ honestatis, quod ex sponfalibus ortum est.

Quartò: Sponfalia dissolui possunt ex superueniente fornicatione alterius partis, volente parte innocente. Patet Cap. *Quemadmodum*, de Iure iurando. Nec refert, quod fortasse sponfa per vim corrupta sit, vt notat Glossa in illud Capitulum, & passim Doctores. Quia non tenetur sponfus bigamix vitium contrahere nondum prælitio consensu coniugali; quod vitium incurreret, si eam duceret. Vide Couar. 1. p. c. 5. n. 2. Sub fornicatione etiam intelligitur hæresis & apostasia: vt patet Cap. *Non solum*. 28. qu. 1.

Dices: Quid si fornicatio præcessit sponfalia, & in contractu fuerit ignorata?

Respondeo:

4. Si superueniat fornicatio, Quid si præcessit fornicatio?